

CREURE EN LA CARITAT SUSCITA CARITAT Missatge del Papa Benet XVI per a la Quaresma 2013

«Hem conegut l'amor que Déu ens té i hi hem cregut» (1Jn 4,16)

Benvolguts germans i germanes,

La celebració de la Quaresma, en el marc de l'Any de la fe, ens ofereix una ocasió preciosa per a meditar sobre la relació entre fe i caritat: entre creure en Déu, el Déu de Jesucrist, i l'amor, que és fruit de l'acció de l'Esperit Sant i ens guia per un camí d'entrega a Déu i als altres.

1. La fe com a resposta a l'amor de Déu

En la meua primera encíclica ja vaig exposar alguns elements per a comprendre el vincle estret que hi ha entre aquestes dues virtuts teològiques, la fe i la caritat. Partint de l'afirmació fonamental de l'apòstol Joan: «Hem conegut l'amor que Déu ens té i hi hem cregut» (1Jn 4,16), recordava que «no es comença a ser cristià per una decisió ètica o per una gran idea, sinó per l'encontre amb un esdeveniment, amb una Persona, que dona un nou horitzó a la vida i, amb això, una orientació

decisiva [...]. I ja que és Déu qui ens ha estimat primer (cf. 1Jn 4,10), l'amor ja no és sols un "manament", sinó la resposta al do de l'amor, amb el qual Déu ve al nostre encontre» (*Deus caritas est*, 1). La fe constitueix l'adhesió personal —que inclou totes les nostres facultats— a la revelació de l'amor gratuït i «apassionat» que Déu té per nosaltres i que es manifesta plenament en Jesucrist. L'encontre amb Déu Amor implica no sols el cor, sinó també l'entesa: «El reconeixement del Déu viu és una via cap a l'amor, i el sí de la nostra voluntat a la seva comprèn enteniment, voluntat i sentiment en l'acte únic de l'amor. Això no obstant, aquest és un procés que sempre està en camí: l'amor mai no es dona per «conclòs i completat» (*ibidem*, 17). D'aquí deriva per a tots els cristians i, en particular, per als «agents de la

caritat», la necessitat de la fe, de l'«encontre amb Déu en Crist que suscita en ells l'amor i obri el seu esperit a l'altre, de manera que, per a ells, l'amor al proïsme ja no sigui un manament imposat des de fora, sinó una conseqüència que es desprèn de la seva fe, la qual actua per la caritat» (*ib.*, 31a). El cristià és una persona conquerida per l'amor de Crist i moguda per aquest amor —«l'amor que el Crist ens té ens obliga» (2Co 5,14)—, està oberta de manera profunda i concreta a l'amor al proïsme (cf. *ib.*, 33). Aquesta actitud neix sobretot de la consciència de sentir-nos estimats, perdonats, més encara, servits pel mateix Senyor, que s'inclina a rentar els peus dels Apòstols i s'entrega ell mateix a la creu per atraure la humanitat a l'amor de Déu.

«La fe ens mostra el Déu que ens ha donat el seu Fill i així suscita en nosaltres la certesa ferma que realment és veritat: Déu és amor! [...] La fe, que s'adona de l'amor de Déu revelat en el cortraspasat de Jesús a la creu, suscita l'amor. L'amor és la llum —en el fons l'única— que il·lumina constantment

un món fosc i ens dóna la força per a viure i actuar» (ib., 39). Tot això ens fa comprendre que l'actitud principal i distintiva dels cristians és precisament «l'amor fonamentat en la fe i configurat per ella» (ib., 7).

2. La caritat com a vida en la fe

Tota la vida cristiana és una resposta a l'amor de Déu. La primera resposta és precisament la fe, entesa com acolliment ple d'estupor i de gratitud d'una iniciativa divina inaudita que ens precedeix i ens interpel·la. I el «sí» de la fe marca el començament d'una història lluminosa d'amistat amb el Senyor, que omple tota la nostra existència i li dóna sentit ple. Això no obstant, Déu no en té prou que nosaltres acollim el seu amor gratuït. No es limita a estimar-nos. Vol atraure'ns cap a ell i transformar-nos d'una manera tan profunda que arribem a dir amb sant Pau: «Ja no sóc jo qui visc; és Crist qui viu en mi» (Ga 2,20).

Quan nosaltres deixem lloc a l'amor de Déu, som fets semblants a ell, participem de la seva mateixa caritat. Obrir-nos al seu amor significa deixar que ell visqui en nosaltres i ens porti a estimar amb ell, en ell i com ell; només llavors la nostra fe esdevé veritablement «fe, que es fa activa en l'amor» (Ga 5,6) i l'amor de Déu habita plenament en nosaltres (cf. 1Jn 4,12).

La fe és conèixer la veritat i adherir-s'hi (cf. 1Tm 2,4); la caritat és «caminar» en la veritat (cf. Ef 4,15). Amb la fe s'entra en amistat amb el Senyor; amb la caritat es viu i es conrea aquesta amistat (cf. Jn 15,14s). La fe ens fa acollir el manament del Senyor i Mestre; la caritat ens dóna la felicitat de posar-lo en pràctica (cf. Jn 13,13-17). En la fe som engendrats com a fills de Déu (cf. Jn 1,12s); la caritat ens fa perseverar concretament en la filiació divina donant el fruit de l'Esperit Sant (cf. Ga 5,22). La fe ens porta a reconèixer els dons que el Déu bo i generós ens confia; la caritat fa que fructifiquin (cf. Mt 25,14-30).

3. El llaç indissoluble entre fe i caritat

A la llum de tot el que hem dit, resulta clar que mai no podem separar i molt menys oposar, fe i caritat. Aquestes dues virtuts teològals estan íntimament unides, i és erroni veure entre elles un contrast o una «dialèctica». Per una part, en efecte, representa una limitació l'actitud de qui accentua desmesuradament la prioritat i el caràcter decisiu de la fe, subestimant i gairebé menyspreant les obres concretes de caritat i reduint-les a un humanitarisme genèric. Per una altra, però, també és una limitació sostenir una supremacia exagerada de la pràctica de la caritat, pensant que les obres puguin substituir la fe. Per a

una vida espiritual sana cal defugir tant el fideisme com l'activisme moralista.

L'existència cristiana consisteix a pujar continuadament a la muntanya de l'encontre amb Déu per a tornar a baixar després, portant l'amor i la força que en deriven, a fi de servir els nostres germans i germanes amb el mateix amor de Déu. En la Sagrada Escripura veiem que el zel dels Apòstols en l'anunci de l'evangeli que suscita la fe està estretament vinculat a la sol·licitud caritativa respecte al servei dels pobres (cf. Ac 6,1-4). A l'Església, contemplació i acció, simbolitzades d'alguna manera per les figures evangèliques de les germanes Marta i Maria, han de coexistir i integrar-se (cf. Lc 10,38-42). La prioritat correspon sempre a la relació amb Déu i el compartir evangèlic vertader ha d'estar arrelat en la fe. A vegades, de fet, es té la tendència a reduir el terme *caritat* a la solidaritat o a la simple ajuda humanitària. En canvi, és important recordar que l'obra de caritat més gran és precisament l'evangelització, és a dir, el «servei de la Paraula». Cap acció no és més benèfica i, per tant, més caritativa envers el proïsme que partir amb ell el pa de la paraula de Déu, fer-lo particip de la Bona Nova de l'evangeli, introduir-lo en la relació amb Déu: l'evangelització és la promoció més gran i integral de la persona humana. Com escriu el servent de Déu papa Pau VI a l'encíclica *Populorum progressio*, el primer i principal factor de desenvolupament és l'anunci

de Crist (cf. n. 16). La veritat originària de l'amor de Déu per nosaltres, viscuda i anunciada, obre la nostra existència a acceptar aquest amor fent possible el desenvolupament integral de la humanitat i de cada home (cf. *Caritas in veritate*, 8).

En definitiva, tot parteix de l'Amor i tendeix a l'Amor. Coneixem l'amor gratuït de Déu mitjançant l'anunci de l'evangeli. Si l'acollim amb fe, rebem el primer i indispensable contacte amb

el diví, capaç de fer-nos «enamorar de l'Amor», per a viure i créixer després en aquest Amor i comunicar-lo amb alegria als altres.

Pel que fa a la relació entre fe i obres de caritat, unes paraules de la Carta de Sant Pau als cristians d'Efes resumeixen molt bé la seva correlació: «És per la gràcia que heu estat salvats per mitjà de la fe! I això no ve de vosaltres: és un do de Déu. No és fruit de les obres, perquè ningú no pugui gloriarse'n. Som obra seva: Déu ens ha creat en Jesucrist, i ens ha destinat a realitzar les bones obres que ell mateix havia preparat perquè visquéssim practicant-les» (2,8-10). Aquí es percep que tota la iniciativa salvadora ve de Déu, de la seva gràcia, del seu perdó acollit en la fe; però aquesta iniciativa, lluny de limitar la nostra llibertat i la nostra responsabilitat, més aviat fa que siguin autèntiques i les orienta cap a les obres de caritat, que no són fruit principalment de l'esforç humà, del qual gloriejar-se, sinó que neixen de la fe, brollen de la gràcia que Déu concedeix abundantment. Una fe sense obres és com un arbre sense fruits: aquestes dues virtuts es necessiten recíprocament. La Quaresma, amb les tradicionals indicacions per a la vida cristiana, ens invita precisament a alimentar la fe a través d'una escolta més atenta i prolongada de la Paraula de Déu i la participació en els sacraments i, al mateix temps, a créixer en la caritat, en l'amor a Déu i al proïsme, també a través de les indicacions concretes del dejuni, de la penitència i de l'almoïna.

4. Prioritat de la fe, primacia de la caritat

Com tots els dons de Déu, fe i caritat s'atribueixen a l'acció de l'únic Esperit Sant (cf. 1Co 13), aquest Esperit que crida en nosaltres «Abbà, Pare! (Ga 4,6), i que ens fa dir: «Jesús és el Senyor!» (1Co 12,3) i «Marana ta!» (1Co 16,22; Ap 22,20).

La fe, do i resposta, ens fa conèixer la veritat de Crist com a Amor encarnat i crucificat, adhesió plena i perfecta a la voluntat del Pare i misericòrdia divina infinita amb el proïsme; la fe grava en el cor i la ment la ferma convicció que precisament aquest Amor és l'única realitat que venç el mal i la mort. La fe ens invita a mirar cap al futur amb la virtut de l'esperança, esperant confiadament que la victòria de l'amor de Crist arribi a la seva plenitud. Per part seva, la caritat ens fa entrar en l'amor de Déu que es manifesta en Crist, ens fa adherir de manera personal i existencial a l'entrega total i sense reserves de Jesús al Pare i als seus germans. Infonent en nosaltres la caritat, l'Esperit Sant ens fa partícips de l'abnegació pròpia de Jesús: filial envers Déu i fraternal envers els altres (cf. Rm 5,5).

La relació entre aquestes dues virtuts és anàloga a la que existeix entre dos sacraments fonamentals de l'Església: el baptisme i l'eucaristia. El baptisme (*sacramentum fidei*) precedeix l'eucaristia (*sacramentum caritatis*), però està orientat a l'eucaristia, perquè ella constitueix la plenitud del camí cristià. Anàlogament, la fe precedeix la caritat, però es revela genuïna només si culmina en ella. Tot parteix de l'acceptació humil de la fe («saber-nos estimats de Déu»), però ha d'arribar a la veritat de la caritat («saber estimar Déu i el proïsme»), que roman per sempre, com a compliment de totes les virtuts (cf. 1Co 13,13).

Estimats germans i germanes, en aquest temps de Quaresma, durant el qual ens preparem per a celebrar l'esdeveniment de la creu i la resurrecció, mitjançant el qual l'amor de Déu va redimir el món i va il·luminar la història, us desitjo a tots que visqueu aquest temps preciós revifant la fe en Jesucrist, per entrar en el seu mateix torrent d'amor pel Pare i per cada germà i germana que trobem en la nostra vida. Per això, elevo la meva pregària a Déu, alhora que invoco sobre cadascun de vosaltres i sobre cada comunitat la benedicció del Senyor.

Benedictus PP. XVI

TEXTOS DELS PARES DE L'ESGLÉSIA

Ciril va ser consagrat bisbe de Jerusalem l'any 358. De les seves homilies cal destacar les vint-i-quatre Catequesis baptismals, dirigides als candidats al baptisme (catecúmens) durant la Quaresma i als ja batejats durant la setmana pasqual. Ciril ofereix una explicació detallada no sols dels ritus litúrgics (baptisme i eucaristia), sinó també del símbol de la fe que era professat a Jerusalem en aquells anys. Presentem tot seguit la seva explicació de la segona part del símbol de la fe, on Ciril accentua les dues naturaleses de Jesucrist, la divina i la humana, i també la devoció a la creu, trobada al segle IV al Gòlgota.

«Creu també en el Fill de Déu, l'únic, nostre Senyor Jesucrist; Déu engendrat de Déu, Vida engendrada de la Vida, llum de llum, semblant en tot al qui l'engendrà; que no ha començat d'existir en el temps, ans engendrat del Pare eternament abans de tots els segles. Que seu a la dreta del Pare abans de tots el segles. Regna juntament amb el Pare, i pel Pare, és creador de totes les coses.

»Creu també que aquest unigènit Fill de Déu baixà del cel a la terra pels nostres pecats, prenent una naturalesa humana sotmesa als mateixos sentiments que nosaltres; que nasqué de la santa Verge i de l'Esperit Sant: la seva naturalesa humana no era aparent ni imaginària, sinó de veritat. I no és que passés per la Verge com per un canal, sinó que s'encarnà veritablement d'ella, i menjà i begué com nosaltres. Perquè, si la seva encarnació hagués estat aparent, aparent hauria estat també la salvació. El Crist era doble: home en l'exterior, però Déu en allò que no es veia. Crist fou realment crucificat pels nostres pecats. I si volguessis negar-ho, et convenceria el lloc visible, aquest benaurat Gòlgota en el qual ara estem reunits

per amor d'aquell que ací fou crucificat, i tot el món es ple de trossets de la fusta de la creu. Com a home fou col·locat verament en un sepulcre de pedra, però les pedres s'esberlaren de por a causa d'ell. Baixà als inferns per tal de treure d'allí els justos. ¿Voldries —et pregunto— que els vius fruïssin de la gràcia, malgrat que molts no són sants, i, en canvi, tots els qui des d'Adam havien estat tant de temps presoners no poguessin assolir la llibertat?

»Ara bé, el qui baixà als inferns, pujà novament; i aquell Jesús sepultat ressuscità de debò el tercer dia. Ressuscità, doncs, verament, i després de ressuscitar s'aparegué de nou als deixebles; i els dotze deixebles donaren testimoni de la seva resurrecció, i no solament amb paraules boniques, sinó que defensaren l'autèntica resurrecció fins sofrir turments i la mort. Un cop Jesús hagué completat el camí del sofriment i redimit els homes de llurs pecats, se'n pujà altra vegada al cel. I si algú no creu les coses que hem dit, que cregui pel poder d'aquelles coses que ara veiem. Tots els reis en morir perden la força juntament amb la vida, però Crist clavat a la creu és adorat per tot l'univers. Per tant, no ens avergonyim de la creu de Crist. Aquest Jesús que s'enlairà, vindrà novament del cel, no de la terra. He dit “no de la terra” perquè en aquest temps vindran molts anticrists de la terra, usurpant la falsa denominació de Crist. Tu no esperis que el Crist veritable, el Fill de Déu, l'unigènit, vingui de la terra sinó del cel, a manifestar-se a tots per damunt de qualsevol llamp i de qualsevol resplendor de llum, escortat d'àngels a jutjar els vius i els morts, i a obtenir el seu regne celestial, etern i sense fi. Estigues segur també d'això, perquè són molts els qui diuen que el regne de Crist ha de tenir fi» (Ciril de Jerusalem, Catequesis baptismals, IV 7-15).

Senyor Jesús,
que has dit a les multituds:
«Convertiu-vos que el Regne de Déu és a prop».
Que has acollit amb la teva misericòrdia
els pecadors, les prostitutes, els publicans.
Que has curat els homes
de malalties de tota mena.
No miris el nostre pecat,
no t'irritis pel pecat d'aquesta ciutat.
Acull-nos a tots en el teu amor,
fes-nos purs amb el teu perdó,
renta'ns amb el teu Esperit,
fes-nos veure el teu rostre
i serem salvats.
Perquè ets misericordiós,
Ple d'amor pels homes, ara i sempre,
i pels segles dels segles. Amén.

